ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 16ης Μαΐου 1979 *

Στην υπόθεση 84/78,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση της Pretura di Trento προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου μεταξύ

Ditta Angelo Tomadini, S.n.c.,

με παρεμβαίνουσα την

Unione Industriali Pastai Italiani (ένωση βιομηχάνων παραγωγών ζυμαρικών),

και

Amministrazione delle Finanze dello Stato,

η εκδοση προδικαστικής αποφάσεως σχετικά με το κύρος του κανονισμού (ΕΟΚ) 2604/77 της Επιτροπής, της 25ης Νοεμβρίου 1977, περί εισαγωγής νομισματικών εξισωτικών ποσών για το σκληρό σιτάρι και τα παράγωγα προϊόντα (GU L 302, σ. 40),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους J. Mertens de Wilmars, πρόεδρο του πρώτου τμήματος, προεδρεύοντα, Mackenzie Stuart, πρόεδρο του δευτέρου τμήματος, P. Pescatore, M. Sørensen, A. O'Keeffe, G. Bosco και A. Touffait, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. P. Warner
γραμματέας: A. Van Houtte

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

(το μέρος που περιέχει τα περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

1 Με διάταξη της 16ης Μαρτίου 1978, που περιήλθε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 23 Μαρτίου 1978, η Pretura di Trento υπέβαλε στο Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, διάφορα προδικαστικά ερωτήματα σχετικά με το κύρος του κανονισμού 2604/77 της Επιτροπής, της 25ης Νοεμβρίου 1977, περί εισαγωγής νομισματικών εξισωτικών ποσών για το σκληρό σιτάρι και τα παράγωγα προϊόντα του (GU L 302, σ. 40).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς σχετικά με την επιβολή νομισματικών εξισωτικών ποσών ύψους 724 000 λιρών για την εξαγωγή ζυμαρικών με αυγά καθαρού βάρους 8 500 κιλών, στην οποία προέβη η εταιρία Tomadini, προσφεύγουσα της κύριας δίκης, από την Ιταλία προς την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας κατά τον Ιανουάριο 1978.

3 Η προσφεύγουσα της κυρίας δίκης ζήτησε από την Pretura di Trento να αναγνωρίσει ως παράνομη την εκ μέρους της Amministrazione delle finanze, καθής της κυρίας δίκης, επιβολή εξισωτικού ποσού επί των εμπορευμάτων αυτών κατ' εφαρμογή του κανονισμού 2604/77.

4 Η Amministrazione delle Finanze προέβαλε ένσταση καθ' ύλην αναρμοδιότητας της Pretura και ζήτησε την απόρριψη της προσφυγής της εταιρίας Tomadini ως αβάσιμης, δεν αντετέθη όμως στην παραπομπή ενώπιον του Δικαστηρίου, επισημαίνοντας ότι το Δικαστήριο είχε ήδη επιληφθεί της εξετάσεώς του κύρους των εν λόγω κοινοτικών διατάξεων κατόπιν της προσφυγής της Ιταλικής Κυβερνήσεως στην υπόθεση 12/78.

5 Η Unione Industriali Pastai Italiani άσκησε παρέμβαση στην κυρία δίκη υπέρ της εταιρίας Tomadini.

6 Η διαφορά αναφέρεται στην εφαρμογή του συστήματος των νομισματικών εξισωτικών ποσών στο σκληρό σιτάρι και σε ορισμένα από τα παράγωγα προϊόντα

του, τα οποία δεν καλύπτονται από το παράρτημα ΙΙ της Συνθήκης και αποτελούν αντικείμενο ειδικής κανονιστικής ρυθμίσεως κατά το άρθρο 235 της Συνθήκης, σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο β του κανονισμού 974/71 του Συμβουλίου, περί ορισμένων μέτρων συγκυριακής πολιτικής που πρέπει να ληφθούν στο γεωργικό τομέα σαν συνέπεια της προσωρινής διευρύνσεως των περιθωρίων διακυμάνσεως των νομισμάτων ορισμένων κρατών μελών (ΕΕ ειδ. έκδ. τ. 03/006, σ. 192).

7 Η Επιτροπή έκρινε ότι η μη ύπαρξη νομισματικών εξισωτικών ποσών είχε δημιουργήσει, κατά το έτος 1977, δυσχέρειες τόσο για το σκληρό σιτάρι όσο και για τα παράγωγα προϊόντα του, ότι είχαν διαπιστωθεί εκτροπές του εμπορίου για το σκληρό σιτάρι, καθώς και στρεβλώσεις του ανταγωνισμού για ορισμένα παράγωγα προϊόντα και ότι τα προβλήματα αυτά επιβαρύνονταν περαιτέρω από τη σημαντική μείωση των διαθεσίμων σε εγχώριο σκληρό σιτάρι και την αυξημένη ανάγκη εισαγωγών από τρίτες χώρες.

8 Κατόπιν τούτων η Επιτροπή θέσπισε, με τον κανονισμό 2604/77, νομισματικά εξισωτικά ποσά για τα προϊόντα που υπάγονται ιδίως στις δασμολογικές διακρίσεις 10.01 Β (σκληρό σιτάρι), 11.02 Α Ι β (πλιγούρια, σιμιγδάλια από σκληρό σιτάρι), 19.03 Α (ζυμαρικά που περιέχουν αυγά), 19.03 Β Ι (ζυμαρικά που δεν περιέχουν αλεύρι ή σιμιγδάλι από μαλακό σιτάρι) και 19.03 Β ΙΙ (ζυμαρικά μη κατονομαζόμενα).

9 Λίγες μέρες μετά, η Επιτροπή, με τον κανονισμό 2792/77, της 15ης Δεκεμβρίου 1977, προσέθεσε ένα εδάφιο στο άρθρο 2 του προηγούμενου κανονισμού, κατά το οποίο τα εξισωτικά ποσά που εισήγαγε ο προηγούμενος αυτός κανονισμός δεν εφαρμόζονται «στις συναλλαγές που πραγματοποιούνται με πιστοποιητικό που περιέχει εκ των προτέρων καθορισμό της επιστροφής λόγω εξαγωγής ή της εισφοράς λόγω εισαγωγής, για το οποίο η αίτηση κατατέθηκε προ της 26ης Νοεμβρίου 1977».

10 Δύο εβδομάδες αργότερα, με τον κανονισμό 2917/77, η Επιτροπή αποφάσισε ότι κατά την περίοδο από 2 Ιανουαρίου μέχρι 28 Φεβρουαρίου 1978, τα εξισωτικά ποσά τα οποία προβλέπονταν για τα προϊόντα που υπάγονται στις δασμολογικές διακρίσεις 10.01 Β (σκληρό σιτάρι) δεν θα χορηγούνταν προκειμένου περί ορισμένων εξαγωγών και εισαγωγών παρά μόνον υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

11 Τα ερωτήματα που υπέβαλε η Pretura di Trento είναι τα ακόλουθα:

1. Έχει ο κανονισμός (ΕΟΚ) 974/71 του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε, την έννοια ότι τα κοινοτικά όργανα μπορούν, μετά από περίοδο τριών ετών — κατά την οποία δεν έχουν εισαγάγει εξισωτικά ποσά για ένα βασικό γεωργικό προϊόν (σκληρό σιτάρι) —, να θεσπίσουν ειδικά νομισματικά εξισωτικά ποσά για τα παράγωγα προϊόντα του προαναφερθέντος βασικού προϊόντος (ζυμαρικά), ακόμα και αν κατά τα τρία αυτά έτη και κατά μείζονα λόγο κατά το τελευταίο έτος (1977) δεν επήλθε καμιά διαταραχή στην αγορά του εν λόγω βασικού γεωργικού προϊόντος (σκληρού σιταριού);

2. Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο ανωτέρω ερώτημα 1, πρέπει ο κανονισμός (ΕΟΚ) 2604/77 της Επιτροπής να θεωρείται άκυρος, τουλάχιστον κατά το μέτρο που εισάγει νομισματικά εξισωτικά ποσά για τις εξαγωγές ζυμαρικών;

3. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο ανωτέρω ερώτημα 1, μπορεί να θεωρηθεί ότι ο κανονισμός 2604/77, σε συνδυασμό προς τους κανονισμούς (ΕΟΚ) 2792/77 και 2917/77, εφαρμόζεται επί της εξαγωγής ζυμαρικών από την Ιταλία προς τα άλλα κράτη μέλη και προς τρίτες χώρες μετά τις 2 Ιανουαρίου 1978, που γίνονται σε εκτέλεση συμβάσεων οι οποίες συνήφθησαν προ της 25ης Νοεμβρίου 1977, ημερομηνία εκδόσεως του κανονισμού 2604/77, σε περίοδο κατά την οποία δεν ήταν δυνατό να προβλεφθεί η εισαγωγή εξισωτικού ποσού στον εν λόγω τομέα;

Επί των δυο πρώτων ερωτημάτων

12 Τα νομικά προβλήματα που θέτουν τα δύο πρώτα ερωτήματα της Pretura di Trento είναι ταυτόσημα με εκείνα που εξετάστηκαν στο πλαίσιο της προσφυγής ακυρώσεως της Ιταλικής Κυβερνήσεως κατά της Επιτροπής, της 25ης Ιανουαρίου 1978 (υπόθεση 12/78).

13 Η προσφυγή αυτή απορρίφθηκε με απόφαση της 10ης Μαΐου 1979.

14 Αρκεί, επομένως, το Δικαστήριο να παραπέμψει στην απόφαση επί της υποθέσεως 12/78, της οποίας το κείμενο προσαρτάται στην παρούσα απόφαση, και να αποφανθεί ότι από την εξέταση των ερωτημάτων δεν προέκυψαν στοιχεία ικανά να θέσουν υπό αμφισβήτηση το κύρος του κανονισμού 2604/77.

Επί του τρίτου ερωτήματος

15 Η προσφεύγουσα της κυρίας δίκης ισχυρίστηκε ότι, σε περίπτωση που ο κανονισμός 2604/77 είναι έγκυρος, τα νομισματικά εξισωτικά ποσά δεν θα έπρεπε να

εφαρμόζονται στις εξαγωγές ζυμαρικών προελεύσεως Ιταλίας προς τα άλλα κράτη μέλη, οι οποίες πραγματοποιούνται βάσει συμβάσεων που συνήφθησαν προ της 25ης Νοεμβρίου 1977, ημερομηνία εκδόσεως του κανονισμού 2604/77.

16 Για καλύτερη διάθεση της παραγωγής τους στις αγορές των άλλων κρατών μελών, οι Ιταλοί εξαγωγείς συνήψαν μακροπρόθεσμες συμβάσεις.

17 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι κατά την εποχή που συνήφθη η σύμβαση, δυνάμει της οποίας πραγματοποιήθηκαν οι επίδικες στην κυρία δίκη εξαγωγές, ο Ιταλός παραγωγός δεν μπορούσε λογικά να προβλέψει την εισαγωγή νομισματικών εξισωτικών ποσών για τα ζυμαρικά.

18 Το 1976 οι Ιταλοί παραγωγοί ζυμαρικών ζήτησαν την επανεισαγωγή των νομισματικών εξισωτικών ποσών για το σκληρό σιτάρι και τα ζυμαρικά, αλλά η Επιτροπή απέρριψε το αίτημα αυτό με έγγραφο της 9ης Αυγούστου 1976.

19 Όπως ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, η έκδοση του κανονισμού 2604/77 χωρίς πρόβλεψη μεταβατικού καθεστώτος για τις ενδοκοινοτικές εμπορικές ανταλλαγές παραβιάζει την αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, καθόσον μάλιστα ο κανονισμός 2792/77 της 15ης Δεκεμβρίου 1977 ελευθέρωσε τις συναλλαγές που πραγματοποιούνταν με πιστοποιητικό που περιείχε εκ των προτέρων καθορισμό της επιστροφής λόγω εξαγωγής ή της εισφοράς λόγω εισαγωγής, για το οποίο η αίτηση είχε κατατεθεί προ της 26ης Νοεμβρίου 1977, η απαλλαγή δε αυτή δεν εφαρμοζόταν στις εμπορικές ανταλλαγές με τρίτες χώρες.

20 Στο πλαίσιο οικονομικών κανονιστικών ρυθμίσεων, όπως οι σχετικές με τις κοινές οργανώσεις των γεωργικών αγορών, η αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης απαγορεύει στα κοινοτικά όργανα — όταν, προκειμένου να λάβουν υπόψη ατομικές καταστάσεις, έχουν προβεί σε ειδική κανονιστική ρύθμιση, η οποία επιτρέπει στους επιχειρηματίες, έναντι ορισμένων υποχρεώσεων που έχουν αναλάβει έναντι των δημοσίων αρχών, να εξασφαλίζονται, όσον αφορά τις οριστικά ανειλημμένες συναλλακτικές υποχρεώσεις, κατά των συνεπειών των συχνών κατ' ανάγκη μεταβολών των λεπτομερειών εφαρμογής της κοινής οργανώσεως — να τροποποιούν την κανονιστική αυτή ρύθμιση χωρίς να την συνοδεύουν με μέτρα μεταβατικού χαρακτήρα, εφόσον δεν αντιτίθεται στη θέσπιση τέτοιων μέτρων ακαταμάχητο δημόσιο συμφέρον.

21 Το πεδίο εφαρμογής της αρχής αυτής δεν μπορεί, αντίθετα, να επεκταθεί μέχρι σημείου που να εμποδίζει, κατά τρόπο γενικό, μια νέα κανονιστική ρύθμιση να εφαρμόζεται στα μελλοντικά αποτελέσματα καταστάσεων που δημιουργήθηκαν

υπό το κράτος της προηγουμένης ρυθμίσεως ελλείψει υποχρεώσεων ανειλημμένων έναντι των δημοσίων αρχών.

22 Το πράγμα έχει έτσι ιδίως σε πεδία, όπως αυτό της κοινής οργανώσεως των αγορών, της οποίας ακριβώς ο σκοπός επιβάλλει σταθερή προσαρμογή στις μεταβολές της οικονομικής καταστάσεως στους διάφορους γεωργικούς τομείς.

23 Για να τηρήσει την αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, η Επιτροπή προέβλεψε στο άρθρο 2, τελευταίο εδάφιο, του κανονισμού 2604/77, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 1 του κανονισμού 2792/77, της 15ης Δεκεμβρίου 1977, ότι, κατόπιν αιτήσεως των ενδιαφερομένων, τα νεοεισαχθέντα νομισματικά εξισωτικά ποσά δεν θα εφαρμόζονταν στις συναλλαγές που πραγματοποιούνταν με πιστοποιητικό που περιέχει εκ των προτέρων καθορισμό της επιστροφής λόγω εξαγωγής ή της εισφοράς λόγω εισαγωγής, για το οποίο η αίτηση είχε κατατεθεί προ της 26ης Νοεμβρίου 1977, ημερομηνίας δημοσιεύσεως και ενάρξεως της ισχύος του κανονισμού 2604/77.

24 Είναι αλήθεια ότι η απαλλαγή αυτή συνδέεται προς την προϋπόθεση ότι ο ενδιαφερόμενος επιχειρηματίας έχει ζητήσει και έχει λάβει πιστοποιητικό προκαθορισμού της εισφοράς ή της επιστροφής, πράγμα που περιορίζει το πλεονέκτημα της απαλλαγής στις εμπορικές ανταλλαγές με τρίτες χώρες και αποκλείει την εφαρμογή του στις ενδοκοινοτικές εμπορικές ανταλλαγές, για τις οποίες δεν υπάρχει ούτε επιστροφή ούτε εισφορά ούτε, συνεπώς, προκαθορισμός.

25 Εν τούτοις, για τους προαναφερθέντες λόγους, ούτε η γενική αρχή της προστασίας των κεκτημένων δικαιωμάτων ούτε η γενική αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης επέβαλλαν την επέκταση τέτοιας απαλλαγής στο σύνολο των κατά την 26η Νοεμβρίου 1977 υφισταμένων συμβάσεων.

26 Επιπλέον, η Επιτροπή, δημοσιεύοντας τον κανονισμό 2604/77 στις 26 Νοεμβρίου 1977, ενώ δεν επρόκειτο να εφαρμοστεί παρά μόνον από τις 2 Ιανουαρίου 1978, μετρίασε τα αποτελέσματα της νέας ρυθμίσεως επί των εν εξελίξει συναλλαγών, κατά το μέτρο που συμβιβάζεται προς τη διατήρηση των στόχων της επανεισαγωγής των νομισματικών εξισωτικών ποσών.

27 Κατά συνέπεια, ο ισχυρισμός περί παραβάσεως της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης πρέπει να απορριφθεί.

28 Στο τρίτο ερώτημα πρέπει, επομένως, να δοθεί η απάντηση ότι, εκτός από την εξαίρεση που προβλέπει ο κανονισμός 2792/77, τα νομισματικά εξισωτικά ποσά

τα οποία εισήγαγε ο κανονισμός 2604/77 εφαρμόζονται επί της εξαγωγής ζυμαρικών από την Ιταλία προς τα άλλα κράτη μέλη και τις τρίτες χώρες από 2ας Ιανουαρίου 1978 σε εκτέλεση συμβάσεων που συνήφθησαν προ της 25ης Νοεμβρίου 1977.

(τα δικαστικά έξοδα παραλείπονται)

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε η Pretura di Trento με διάταξη της 16ης Μαρτίου 1978, αποφαίνεται:

1) **Από την εξέταση των δύο πρώτων ερωτημάτων που υπέβαλε η Pretura di Trento δεν προέκυψαν στοιχεία ικανά να θέσουν υπό αμφισβήτηση το κύρος του κανονισμού 2604/77.**

2) **Εκτός από την εξαίρεση που προβλέπει ο κανονισμός 2792/77, τα νομισματικά εξισωτικά ποσά τα οποία εισήγαγε ο κανονισμός 2604/77 εφαρμόζονται επί της εξαγωγής ζυμαρικών από την Ιταλία προς τα άλλα κράτη μέλη και τις τρίτες χώρες από 2ας Ιανουαρίου 1978 σε εκτέλεση συμβάσεων που συνήφθησαν προ της 25ης Νοεμβρίου 1977.**

Κρίθηκε από το Δικαστήριο στο Λουξεμβούργο στις 16 Μαΐου 1979.

Mertens de Wilmars Mackenzie Stuart Pescatore Sørensen

O'Keeffe Bosco Touffait

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 16 Μαΐου 1979.

Ο γραμματέας
A. Van Houtte

Ο Προεδρεύων,
J. Mertens de Wilmars,
πρόεδρος του πρώτου τμήματος